

Az asszony beleszól⁷

(Részletek)

MÓRICZ ZSIGMOND

A lakás egykettőre rendbe lett, igaz, nem kellett mást tenni, csak helyre rakni az elmozdított bútorokat. Bolyka nagyon szeretett volna visszamenekülni a regénybe, a mozihős és a hercegnőhöz, de ő is fel volt villanyozva. Mintha megütöttek volna valami villamos hangszert a lelkében, úgy mozgott a lakásban, félálomban s fél vágyakozásban. Ez nagyon jókor jött, ez a színházi est. Titkos elhatározás érlelődött a lelkében, hogy titkon, senkinek sem szól, elmegy a szépségversenyre. Tudta, hogy csak éppen el kell mennie. Biztos a győzelem. Legutóbb is egy áruházi lány nyert. Ha ő megjelenik, akkor az övé a siker... De még az anyjának sem mert róla szólani... Az ő társadalmi körökben ennek nem volna sikere, itt még ma is olyan elavult elvek vannak...

De a tényeknek apa sem állhat majd ellen. Az íróasztalhoz ment, és a legnagyobb gonddal s mérnöki precizitással rakta rendbe a tollakat és ceruzákat, mindent a maga helyére. Mintha ezzel valami áldozatot hozott volna az apja szellemének.

Anyjuk közben lassan mindent elmondott, amit délelőtt tapasztalt. Az újságíróék kis lakása kezdett úgy tűnni fel a két lány előtt, mint valami paradicsom. Mind a ketten ilyen modern bútorra vágytak, s féltek, hogy az apa régimódi erkölcei mellett ez csak ábránd marad...

⁷ Móricz Zsigmond: *Az asszony beleszól*. [1934.] Gábor Eszter jelen kötetben szereplő tanulmányában öt helyen hivatkozik erre a regényre, négy helyen szövegszerűen is idézve egy 1957. évi kiadást [Budapest, Szépirodalmi] A jelen közlésben – a tematika gördülékeny áttekintése érdekében – mind az öt idézetet közöljük, a hivatkozásokban elsőként az 1957., majd az 1976. évi kiadás [Budapest, Szépirodalmi] oldalszámaival.

A stílus-lakás tündérvárrá alakult, a két szép pesti lány beleszédült a reménykedésbe. Mióta ilyen nehezek a viszonyok, vége van a házibálóknak, az összejöveleteknek, az utcán kell a fiúkkal találkozni, meghívás nincs. Ők se mennek sehova.

•

... Nem tudjátok elképzelni egy magasabb rangú tisztviselőnek a helyzetét. A rangot fenn kell tartani, s az uram fizetése ma a levonások után – most február elsején is csökkentették hét percenttel – és még mit tudom én, milyen levonások: ötszáz pengőt sem kapott az uram elsején. Tessék ebből házbérre fizetni havonta kétszáz pengőt, marad kétszázhatvan. Csak éppen a koszt. Már a ruha nincs. Én nem vettem új ruhát két éve. Átalakítgatom a régit. Szerencsére még van anyagom. Nem is én, de azok a szegény gyerekek. Hogy éltünk mi, istenem, hogy neveltek minket a szüleink, és mit tudunk mi nekik adni...⁸

•

... Éppen mindenki arról ugatott, hogy az adók nem folynak be, a kormány nem tudja miből fizesse a tisztviselőket, hogy a vidéki városok csődbe kerülnek, hogy a dollár bedöglött. Amerika követi Európa sorsát, hogy a nyugdíjasok illetményét újra leszállítják, a tisztviselőknél a lakbért beolvasztották a fizetésbe, és evvel adókötelessé tették, és az állam evvel is nyert, és ilyeneket, hogy a legnagyobb cégek felborulnak ...⁹

•

– A lakásokat átalakítatom egyszoba-fürdőszobás lakássá. Most ennek van a legnagyobb kelete. Úriemberek költöznek most örömmel ilyen lakásba... Csak persze, megint nagy befektetés, és banki kölcsönt nem lehet kapni...¹⁰

•

Imre bement a konyhába lefürödni. Fürdőszoba nem volt, de ehhez a modern bútorhoz hozzátartozott egy álló zuhany. Ezt minden reggel használta.

⁸ Uo. 52/348. old.

⁹ Uo. 19/324. old.

¹⁰ Uo. 323–324/508. old.

Meggyújtotta az autogejzért, s hamar megmelegedett a víz annyira, hogy alá lehetett állani.

Ilonkának hirtelen eszébe jutott az ablak. Megdöngette az ajtót.

– Mi az?

– Az ablakot. Leeresztette az ablakot? Vagy kinyitotta?¹¹

•

– Szívecském – mondta a méltóságos asszony –, én mondom neked, hogy a mai világban ez a legnagyobb boldogság, ilyen kis lakás. Nem kell cseléd, nem kell agyonstrapálni az embernek magát. Minden kifogástalan, minden ragyog.¹²

¹¹ Uo. 319/444. old.

¹² Uo. 57/347. old.